

הכנה לפורים

דיבוק אלקים באמצעות משתה היין

חלק א

א. יש אנשים ויש אנשים. יש אנשים אשר מערב פורים למוצאי פורים ההישג שלהם נמדד כפי רום דרגת ההוללות והשכרות שהגיעו אליו. ויש אנשים, אשר ההישג שלהם נמדד כפי רום דרגת דיבוק אלקים שהגיעו אליו, ובשבילם דברי הגר"א בשם האריז"ל דיום כיפורים הוא רק מעין של פורים, יום כפורים, מהווה תיאור פשוט ומובן מאליו, שדרגת הדיבוק אלקים אשר בכוחו להשיג בנעילת יום כפורים, הוא כמשל בעלמא לעומת דרגת הדיבוק אלקים אשר בכוחו להשיגו בנעילת פורים, עד שחייו מיום היולדו עד יום הילקחו נובעים ומתפשטים משרש השגה הרוחנית שזכה לה בימי הפורים מדי שנה בשנה. ועלינו לברר כיצד יכול האדם להעלות את עצמו להידמות טפי לאדם השני הנ"ל.

ב. בכל זמן וזמן ישנם כוחות הטמונים באותו זמן מאז ששת ימי המעשה, וכגון בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, והיינו דעת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו מסמל כח הגאולה הטמון בבריאה בעונת האביב, גם בצומח וגם בכל דבר, מאז ומתמיד. וכן הוא ביום הכיפורים, אשר טמון בתוכו כוח הסליחה וכפרה, מחמת עיצומו של יום, ועת מסוגלת היא מצד עצמה לעבודת התשובה. אולם, לא כל אדם זוכה להיות מושפע, בהשפעה חשובה וניכרת, מעיצומו של יום הכיפורים, אלא הכל תלוי כפי דרגת החיבור של האדם לכח זה הטמון ביום הגדול והנורא, עי"ז שהכין עצמו והשקיע עמל רב ומחשבה עמוקה כיצד להתחבר לאותו כוח הטמון בו. ותינוק שנשבה, אשר מימיו לא שמע כלל על יום הכיפורים, לא יועיל לו כוחות הטמונים בעיצומו של יום כיפורים לפעול בנפשו שפע חשוב וניכר של התעוררות לתשובה.

ג. והוא הדין והיא המדה לענין עבודת הפורים, אשר על אף הכוחות הטמונות בו מצד עיצומו של יום, עדיין יהיה הישג האדם בדיבוק אלקים על ידי יום הפורים תלוי כפי דרגת החיבור, בו מתחבר האדם לכוחות אלו הטמונים ביום הפורים, והיינו כפי הכנתו והשקעתו במחשבה והתבוננות בפנימיות היום ועומק טיב עבודתו.

ד. תכלית הבריאה כולה להתדבק בה, כלומר ליאור באור העליון ליהנות מזיו שכינתו יתברך, על ידי כח הבחירה שלא יהיה נהמא דכיסופא. ותכלית יום הכיפורים היא להגיע לזה על ידי דיבוק בה' באמצעות עבודת היום שהיא התשובה. ואילו תכלית יום הפורים היא להגיע לזה על ידי דיבוק בה' באמצעות עבודת היום שהיא השמחה, וכמבואר במש"כ משנכנס אדר מרבין בשמחה. ואין השמחה באדר מצד יום פורים, אלא יום פורים באדר מצד כוחות השמחה בטמונים בו מאז ומתמיד.

ה. וכשם שביום הכיפורים, התפילה והיודוי הם האמצעים הנצרכים לעבודת יום הכיפורים של תשובה, כמו כן שתיית היין הוא האמצעי הנצרך לעבודת יום הפורים של שמחה. וסידור ביום כיפורים, דומה לו היין ביום הפורים, כלי נחוץ לעבודת היום.

ו. וכדי לבאר כיצד האדם מגיע לדיבוק בה' על ידי שמחה, עלינו תחילה לעיין במהות השמחה מה היא, ולשם כך נבאר ההבדל בין שמחה ולבין הוללות.

ז. שמחה והוללות שניהם ענין הפשטה, להפשיט דבר אחד מעליו כדי שישאר דבר אחר לבדו. שמחה מהותה להפשיט מעליו החיצוניות כדי שישאר הפנימית לבדו, כך שיצא הפנימיות מהפנים אל החוץ על ידי ההפשטה. ואילו הוללות עניינו ההיפוך, הפשטת מעליו\מתוכו את הפנימיות, כדי שישאר החיצוניות לבדו, ריק וחלול, שנתרוק מכל תוכן פנימי.

ח. שמואל ב' פרק ו', "...ודוד וכל בית ישראל משחקים לפני ה' בכל עצי ברושים ובכנרות ובנבלים ובתפים ובמנענעים ובצלצלים...וישלח עזא אל ארון האלקים ויאחז בו כי שמט הבקר, ויחר אף ה' בעזה ויכהו שם האלקים על השל וימת שם עם ארון האלקים", ופירש המלבי"ם שם "שהיו משחקים דרך שחוק לא כשמחים ברעדה", כלומר לפי ערכם אשר למעלה מהשגה שלנו, לא היה שמחתם שמחה שלמה, אלא היה מעורב בה דקות מן הדקות שבדקות אף ענין ההוללות.

ט. "ויחר לדוד על אשר פרץ ה' פרץ בעזה...וירא דוד את ה' ביום ההוא ויאמר איך יבוא אלי ארון ה', ולא אבה דוד להסיר אליו את ארון ה' על עיר דוד וגו'" ופירש המלבי"ם שם, "דוד עבד תמיד מאהבה ומשמחה ועבודה כזאת תריק על בעליה שפע החסד והרחמים טוב ושמחה, ועתה ביום ההוא שחרד מפחד העונש שחל על עוזא, נפל ממדרגת האהבה אל מדרגת יראת העונש שהיא מדרגה פחותה, וע"כ אמר איך יבא אלי ארון ה', אם באשר הרגיש כי נפל ממדרגתו וכו'"

י. "וילך דוד ויעל את ארון האלקים מבית עבד אדם עיר דוד בשמחה", ופירש המלבי"ם שם, "לא העלהו בשחוק כבפעם הא' רק בשמחה של מצוה", כלומר בשמחה שלימה נקייה מכל משהו מן ההוללות.

יא. "ודוד מכרכר בכל עז לפני ה' ודוד חגור אפוד בד", ובמלבי"ם שם, "אפוד בד כלבוש הכהנים ועובדי ה', לא לבוש מלכות, שלא להראות גאווה לפני ה'". הרי מבואר כאן ענין השמחה, מצד אחד הפנימיות של מכרכר בכל עז לפני ה', ואין הכוונה לפני ה' לענין המקום בו רקד, אלא הכוונה, שכל כולו היה בכוונה פנימית של לפני ה', ו"ל הרד"ק שם, "מכרכר בכל עז, מרקד בכל כחו וכוונתו". ומצד שני היה חגור אפוד בד, כלומר, ביטל החיצוניות, מבלי ללבוש בגדי מלכות, שעל ידי זה לא כיסה החיצוניות את הפנימיות להסתירו.

יב. "ודוד וכל בית ישראל מעלים את ארון ה' בתרועה ובקול שופר", ופירש המלבי"ם, "לעורר שמחה וגיל", "והיה ארון ה' בא עיר דוד ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפוז ומכרכר לפני ה' ותבז לו בלבה", ופירש הרלב"ג, "והנה מרוב השמחה היה דוד מרקד ומפוז לפני ה' כאילו לא היה מלך, ולזה בזתהו בלבה מיכל בת שאול" (בת שאול דוקא, ע' מש"כ ותבז בעיניו, אם קטן אתה בעיניך, ומרדכי לא יכרע וכו'), וברד"ק, "כי חשבה כי אין כבוד המלך להתנהג כמנהג הדיוט אפילו לפני הארון". הרי מצד אחד דוד ביטל את החיצוניות של הנהגת המלך,

כדי להראות הפנימיות של שמחה לפני ה', ואילו מיכל בת שאול טעתה, וחשבה שראתה בו הוללות ולא שמחה, ולכן אמרה לו,

יג. "וישב דוד לברך את ביתו, ותצא מיכל בת שאול לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו כהגלות נגלות אחד הרקים", וכאן מתואר מהות ההוללות, אשר לפי טעותה חשדה בו בדוד, מה נכבד היום, לעגה עליו, ע' מש"כ להלן בענין ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות וכוחו של עמלק ושאול המלך, שמעשיו נגד מדת הנכבדות, מלך ישראל אשר ראוי לו התנהגות חיצונית הולמת למלוכה, אשר נגלה היום, שהראה את עצמו וגילה את החיצונית שלו, לעיני אמהות עבדיו, כלומר אנשים שפלים ונבזים, כהגלות נגלות אחד הרקים, וזה עיקר מהות ההוללות, ריקנות, חיצונית לא הולמת אשר הוא ריק מכל תוכן פנימי.

יד. ענה לה דוד, "ויאמר דוד אל מיכל לפני ה' אשר בחר בי מאביך (ע' מש"כ להלן אצל שאול)...לצות אותי נגיד על עם ה' על ישראל ושחקתי לפני ה'", פעמיים אמר לפני ה', כלומר, שאין כאן הוללות אלא תכלית השמחה, שכל ריקודי היה לפני ה', בכוונה פנימית מושלמת, והיא היא תכלית הנגידות ולא הבזיון.

טו. "ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה", וברד"ק, "יותר מזאת השמחה והרקידה שעשיתי יותר אעשה לבזות עצמי ולהקל, והייתי שפל בעיני, לפני לכל דבר, ואין זה קלון אלא כבוד, עמם אכבדה, בעיניהן אני נכבד במה שעשיתי" כלומר ככל שמתבטל החיצונית הכוונה הפנימית מתבטאת וניכרת יותר, ואין זה בזיון אלא שיא הכבוד.

טז. וזה מה שמצינו בענין היין, יין ישמח לבב אנוש, ונכנס יין יצא סוד, שיין הוא אמצעי לשמחה, ועל ידי היין יוצא הסוד, והיינו דבר אחד כאמור, שעל ידי מה שהיין מפשיט את החיצונית הוא מניח לפנימיות לצאת החוצה, ולהתגלות, וזה אדם ניכר בכיסו בכוסו ובכעסו, שפנימיות האדם ניכר על ידי היין.

יז. עבודה המיוחדת ביום הכיפורים פעם בשנה בקודש הקדשים הוא הקרבת הקטורת לפני ולפנים. וידוע שכל החושים מרגישים מבחוץ, טעם ומישוש, רק הריח מבחין הפנימיות, שוברים הבסמים ויוצא הריח, וכן הנאה מן הריח הוא הנאת הנפש הפנימית ולא הנאת הגוף, ולכן במוצש"ק מריחין בשמים, להפיס את הנשמה על איבוד הנשמה יתירה, שהוא הפנימי. בשעת הנשימה מריח. רוח אפינו משיח ה', משיח מריח ודאין, על הקב"ה כביכול וירח ריח הניחוח, ריח מלשון רוח. ופנימיות האדם נכנס ויוצא דרך אפו, ויפח באפיו נשמת חיים.

יח. ודברי תורה אסורים בריח רע\שלא יריח אותו צדיק ריח רע, במכירת יוסף, ובמשה רבנו

יט. ביאור ענין ויחר אפו, חרון אף, (ופירש"י שהכועס אויר יוצא מאפו). ונראה כי כעס חלוק מצער בכך שיש כעס רק כשחושב שאין הצער מוצדק, וזה מש"כ בקהלת כי ברב חכמה רב כעס, ככל שנתרבה החכמה ויכול להבחין בחכמתו האם הצער מוצדק.

כ. נמצא שצער מצד החיצונית של הכאב, ואילו כעס מצד הפנימיות, ולכן שייך לאף האדם בו מריח את הפנימיות.

כא. חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. לבסומי מלשון בושם, והיינו חוש הריח. מרדכי מור דרוך, ראש לבשמים. אסתר הדסה, יש בה ריח ואין בה טעם. אסתר מן התורה מנין, הסתר אסתר פני, ואין אסתר מגדת, כלומר לשמור הסוד המונח בהסתה, וזה ענין היין, לבסומי, שהוא להראות ולגלות סוד הפנימי.

כב. ארבע פתחו באף ויצאו באף, ואחד מהם המן..אף לא הביאה אסתר.
כג. ושו"מ בבני יששכר בשם ספר היצירה דאדר כנגד צחוק וכנגד האף, עיי"ש.

כד. ולאחר שביארנו שענין השמחה הוא היציאה של הפנימיות החוצה על ידי ביטול החיצוניות, ומש"כ יין ישמח לבב אנוש היינו על ידי זה שנכנס יין יצא סוד, עלינו לבאר באיזה פנימיות מדובר, כלומר, מהו הסוד שעל ידי יציאתו החוצה מתבטאת השמחה.

כה. והנראה בזה, ששיא השמחה הוא בהתגלות פנימיות האהבה, וככל שמצליח האדם על ידי שתיית היין לבטל החיצוניות כדי שיתגלה ויצא סוד אהבתו, כן ישיג ותבטא מדת השמחה בשלמות.

כו. ובענין האהבה איכא אהבת בוראו, אהבת חבריו, ואהבת עצמו. ואהבת את ה' אלקיך, ואהבת לרעך, ואהבת כמוך. ונתחיל בענין אהבת ה'.

כז. ונקדים תחילה בענין אהבת דודים, אשר מהווה משל לאהבת ה'. מצינו ענין השמחה כתוצאה מאהבת דודים כמש"כ "ביום חתונתו וביום שמחת לכו", ובמש"כ "ושמח את אשתו אשר לקח", ובלשון הברכות, "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם...משמח חתן וכלה", "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה...משמח חתן עם הכלה", המצווה לשמח חתן וכלה, הרי בכל אלה שורש השמחה היא האהבת דודים בין איש ואשה המתבטאת תוך כדי שמחת חתן וכלה.

כח. והרי אהבת דודים היא משל לאהבת ה', וכדברי הרמב"ם, "העובד מאהבה עוסק בתורה ובמצוות והולך בנתיבות החכמה לא מפני דבר בעולם, ולא מפני יראת הרעה, ולא כדי לירש הטובה, אלא עושה האמת מפני שהוא אמת וסוף הטובה לבא בגללה, ומעלה זו היא מעלה גדולה מאד ואין כל חכם זוכה לה, והיא מעלת אברהם אבינו שקראו הקב"ה אוהבו לפי שלא עבד אלא מאהבה, והיא המעלה שצונו בה הקב"ה על ידי משה שנאמר ואהבת את ה' אלהיך, ובזמן שיאהוב אדם את ה' אהבה הראויה מיד יעשה כל המצוות מאהבה, וכיצד היא האהבה הראויה, הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד בין בשבתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד כמו שצונו בכל לבבך ובכל נפשך והוא ששלמה אמר דרך משל כי חולת אהבה אני וכל שיר השירים משל הוא לענין זה."

כט. נמצא, מהמשל להנמשל, שכשם ששיא השמחה מתבטאת מתוך הגילוי של אהבת דודים במשל דאיש ואשה, כמו כן שיא השמחה מתבטאת עוד יותר בגילוי האהבת דודים בנמשל דישראל והקב"ה.

ל. מיהו בזה צ"ב, כיצד אהבתו מתחילה, כלומר מהו האמצעי שעל ידו אדם משיג אהבת ה' בתוככי לבו, כדי שאח"כ יוכל לצאת החוצה ולהתגלות בביטוי השמחה. והתשובה היא, שהאמצעי להשיג אהבת ה' היינו באמצעות העמל בתורה, כדכתיב (דברים ה, ה ו) "ואהבת את ה' אלקיך וכו', והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך", ופירש"י שם, "ומהו האהבה, והיו הדברים האלה, שמתוך כך אתה מכיר בהקדוש ברוך הוא ומדבק בדרכיו (ספרי ו ו)".

לא. וכתב הרמב"ם בסה"מ מ"ע ג', היא שצונו באהבתו יתעלה. וזה שנחשוב ונתבונן במצותיו ומאמריו ופעולתיו עד שנשיגהו ונהנה בהשגתו בתכלית ההנאה, וזאת היא האהבה המחוייבת, ולשון ספרי לפי שנאמר ואהבת את ה'

אלוקיך איני יודע כיצד אוהב את המקום, תלמוד לומר והיו הדברים האלה אשר אנוכי מצווח היום על לבבך שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם. הנה בארנו לך שהתבוננות תעלה בידך ההשגה ותגיע ההנאה ותבא האהבה בהכרח..."

לג. ואף כפנים אל פנים במים כביכול, על ידי התעוררות דלתתא בהא דישראל אוהבים את ה' באמצעות התורה, מביאה להתעוררות דלעילא ומתעוררת אהבת ה' אלינו באמצעות התורה. הרי מברכים הבוחר בעמו ישראל באהבה, ונראה שנתנית התורה היא האמצעי לאהבת ה' לכנסת ישראל, וזה מה שכתוב "הבוחר בעמו ישראל באהבה", כלומר הבחירה של הקב"ה בנו היא היא אהבתו אלינו, ואהבתו בזה ש"בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו". ולכן ברכת "הבוחר בעמו ישראל באהבה" חשוב כברכת התורה, ואף ברכת "אוהב עמו ישראל", שהבחירה בכלל ישראל היא על ידי האהבה הסמונה בנתנית התורה.

לג. וכמו שכתוב (מלאכי א ב) "אהבתי אתכם אמר ה' וגו'", וכל זה מבואר במשלי בקרי וכתוב, דכתיב (ח יז) "אני אהביה אהב", וקרי "אני אהבי אהב", ופירש"י "אהב, כמו אאהב. אהבי, אהביה כתיב, אמר הקב"ה אני אהביה של תורה אהב". נמצא, דפירושו של הקרי אני אאהב את אוהבי, כלומר אלה שאוהבים אותי. ופירושו של הכתיב אני אאהב את אהביה, כלומר אלה שאוהבים את התורה. והיינו הך, שהאוהב את התורה בכך אוהב את ה', וה' אמה, אני את אהביה שהם אהבי, אהב.

לד. וזה מה שכתוב (ירמיה ב ב) "זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך", ופירש הרוקח (פירוש הסיפור קל"ג זכרונות) שהיינו החופה של מתן תורה\ וכתוב "יום חתונתו ויום שמחת לבו" על יום מתן תורה\ וכשם שאהבת כלולות היינו אהבת איש באשתו ואהבת אשה באישה, כמו כן במתן תורה טמונה אהבת ה' לישראל וכן אהבת ישראל לה'\ וכן כתוב (הושע ג א), "יאמר ה' אלי עוה, לך אהב אשה אהבת רע וכו' כאהבת ה' את בני ישראל וגו'"/תורה צוה...מורשה אל תקרי מורשה אלא מאורסה\ מנהגי חתונה ממעמד הר סיני, רבינו בחיי יעקב אבינו נשלח לישא אשה ונתעבב תחילה בנמשל בבית שם ועבר ללמוד תורה

לה. ומאחר ואהבת ישראל לה', וממילא אהבת ה' לישראל, באמצעות התורה, ואהבת את ה' אלקיך וממילא אוהב עמו ישראל, לכן מצינו ביטוי של אהבת ישראל לה' בקבלת התורה דוקא, כדיתבאר.

לו. מצינו בגמרא בענין נעשה ונשמע, אשר קבלו בני ישראל את התורה קודם ששמעו מה שכתוב בה, ומבואר שם בגמרא שגבורתם באה מכח אהבת ה' שבתוכם, "אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו, דכתיב 'ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו' ברישא עושי והדר לשמוע וכו', ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתיא ויתבה אצבעתא דידיה תותי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבען אצבעתיה דמא, אמר ליה, עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאדונייכו, אכתי בפחזותייכו קיימיתו, ברישא איבעי' לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו, אמר ליה, אנן דסגינן בשלימותא כתיב בן' תומת ישרים תנחם, הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים יחדם", ופירש רש"י, דסגינן בשלימותא, התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה, וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו". ומבואר ששורש גבורת ישראל באמרם נעשה ונשמע הוא מכח אהבת ה', שהעושה מאהבה סומך ובוטח על

האהוב שלא יטענו בדבר שלא יוכל לעמוד בו. והיינו שמתבטאת האהבה של כלל ישראל להקב"ה באמירת נעשה ונשמע בקבלת התורה דוקא, שהתורה עצם ביטוי האהבה.

לז. ונראה שכח זה של אהבה, הוא הסוד הפנימי הטמון בימי הפורים, אשר גילוי אותו סוד האהבה מהווה שיא השמחה, וכמבואר בגמ' לעיל שם שעיקר הכח של אמירת נעשה ונשמע מתוך האהבה היה בימי הפורים, "ויתצבו בתחתית ההר א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר", ופירש"י מודעא רבה - שאם יזמינם לדין למה לא קיימתם מה שקבלתם עליכם יש להם תשובה שקבלוה באונס: בימי אחשוורוש - מאהבת הנס שנעשה להם/וזה מה שכתוב קימו וקבלו ובתרגום שם נעביד ונקבל, והיינו בבחינת נעשה ונשמע, ושו"מ שכ"כ בשפת אמת

לח. וסיבת הגזירה של פורים מצד מיעוט בעמל התורה, אשר בהכרח עי"ז נתמעט באהבת ישראל לה', וממילא באהבתו אלינו, וכמו שדרשו חז"ל במש"כ בעצלתים ימך המקרה שנתעצלו בני ישראל מדברי תורה.

לט. וי"ל שזה גרם להשתחואה לצלם, שעבודה זרה נמשלה לזנות, וכשם שבמזנה תחת בעלה כתיב מעלה מעל באישה על ידי איש זר, כמו כן בעבודה זרה כתיב לשון מעילה, שמעל באהבת דודים בין הקב"ה לישראל לעבוד עבודה זרה. מ. וי"ל דזה כמו"כ גרם שנהנה מסעודתו של אותו רשע, שחישב את הקץ וטעה לחשוב שלא ייגאלו ישראל עוה, כלומר בחז"ל איתא שישראל במשכן נמשלה לארוסה, ובמקדש לנשואה, והביאני המלך חזריו בבית המקדש בבחינת הכנסה לביתו דנישואין, וענין החרבן והגלות בבל דומה לשילוח אשה מבית בעלה, וכשחשב אחשוורוש שהקב"ה חלילה לא ישיב ישראל שוב לביתו, כאשה אלמנה וגרושה אשר לא תחזור לבית בעלה עוה, עשה סעודה שנהנו בו בני ישראל, וזה יתכן רק למי שנתרפה אהבתו אהבת דודים לה', וממילא נגזר הגזירה.

מא. וכן ברפידים שרפו ידיהם מן התורה, עצלות ורפיון היינו היפוך העמל, המביא לידי אהבה, מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתני, שהאהבה תוצאה מהעמלות, דברי החזו"א/וזה החילוק בין חנוכה לפורים, דחנו כ"ה, היינו חנו ממסע, והיינו מסע העלייה של ידיעת התורה, דזו היא מעלתה, ולכן להשכיחם תורתך, תורה כשאר החכמות, היינו לבטל מעלת התורה על ידי שכחת ידיעתה. משא"כ בפורים נחו מאויביהם, שהעיקר היא העבודה והעמל, והיינו כנגד העצלתים, ומשום שהאמצעי לאהבה היינו העמלות.

מב. והתיקון לעולם שחזקו ידיהם באהבת ה' על ידי עמל התורה, וזה מש"כ ויסעו מרפידים ויחן שם ישראל, וזה מתבטא בהדר קבלוה בימי הפורים דקימו וקבלו בבחינת נעשה ונשמע

מג. יהושע לחם בעמלק, התמדה, לא ימיש מתוך האהל, ובמרדכי, ורצוי לרוב אחיו פרשו ממנו מקצת סנהדרין משום שבטל מתלמודו, דוקא בניצחון נגד עמלק.

מד. וזה מרומז בשושנת יעקב, כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות

מה. נמצא לפי"ז, דעל ידי ביטול החיצוניות באמצעות הנכנס יין ביום הפורים, יצא סוד אהבתנו לה', ובכך מתקיים יין ישמח לבב אנוש בשיא השמחה של אהבת דודים, ביום חתונתו וביום שמחת לבו.

מו. ולכן תורה נמשלה ליין, יינה של תורה, שהיא היא הנכנס ללבו של אדם ומשמחו בגילוי אהבת דודים, ודו"ק.

מז. ועל אף שהאהבה בלב האדם באה מכח העמלות בתורה של כל ימות השנה, מ"מ גילוי אותה אהבה על ידי ביטול החיצוניות בשתיית היין בפורים, עיקר התועלת אינו הגילוי לאחרים, אלא הגילוי של אהבת ה' לאדם עצמו, ובזה שיא השמחה.

- א. והשתא נבאר אהבת חבירו, ואהבת לרעך.
- ב. וגם באהבת חבירו מצינו ענין השמחה, "שמח תשמח רעים האהובים", נקט לשון ואהבת לרעך, ומשום שאף אשתו ריע לו.
- ג. ואף בזה צ"ב, כיצד אהבת חבירו נוצרת, כלומר מהו האמצעי שעל ידו אדם משיג אהבת חבירו בתוככי לבו. ויש ללמוד התשובה לכך ממה שכתב הרמב"ם בענין אהבת ה' בסה"מ מ"ע ג', "היא שצונו באהבתו יתעלה. וזה שנחשוב ונתבונן במצותיו ומאמריו ופעולותיו עד שנשיגהו ונהנה בהשגתו בתכלית ההנאה, וזאת היא האהבה המחוייבת, ולשון ספרי לפי שנאמר ואהבת את ה' אלוקיך איני יודע כיצד אוהב את המקום, תלמוד לומר והיו הדברים האלה אשר אנוכי מצוהך היום על לבבך שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם. הנה בארנו לך שהתבוננות תעלה בידך ההשגה ותגיע ההנאה ותבא האהבה בהכרח..." \ הרי מבואר תהליך השגת האהבה, להתבונן, ומכך להשיג, ומכך ליהנות, ומכך תבא האהבה בהכרח. כלומר, אהבה באה מחמת הערכה אשר היא תוצאה מן ההכרה והשגה.
- ד. אולם חלוק הדרך להכיר את ה' מן הדרך להכיר את חבירו, ומשום שלענין אהבת ה', האדם ניכר לה' שהכל גלוי וידוע לפניו, ואילו ה' ניכר לאדם על ידי תורתו, כיצד אוהב את המקום והיו הדברים האלה וגו' שמתוך כך אתה מכיר וכו', ומשום שאנכי אנא נפשאי כתיבת יהבית, חו פנימיות רצונו ית', קוב"ה ואורייתא חד הוא. ואילו בין אדם לחבירו אחרת, האדם ניכר לחבירו רק בביטול החיצוניות וגילוי הפנימיות, ומשום שהאדם אינו באמת אלא רק הפנימיות שלו, ואילו החיצוניות של האדם אינו אלא כמלבוש בעלמא, שפושטהו ואינו שייך לו כלל.
- ה. ולפי"ז, כשם שאהבת ה' על ידי העמל בתורה שמתוך כך אתה מכיר את בוראך, כמו כן אהבת חבירו הוא על ידי ההכרה בו, שמתוך כך אתה אוהבו. וזה החשיבות של אדם ניכר בכוסו בכעסו ובכיסו, דאע"ג שהבורא ניכר במעשיו ותורתו, שאני האדם שפנימיותו נסתרת בתוך הסתר החיצוניות, נמצא דאי אפשר להגיע לאהבת חבירו עד שיתבונן בפנימיות של חבירו, שזה עצמותו ומהותו, כדי להשיגו, וזה יתכן רק על ידי ביטול החיצוניות, אדם ניכר בכוס יינו, ומשום שעל ידי היין שנכנס יצא סוד פנימיותו ומהותו.
- ו. וכן ענין הכעס, שחיצוניות הנהגתו בטלה כאשר אין מושל ברוחו, כלומר שרוחו ופנימיותו בורחת החוצה ונגלית לעין כל כיון שאין החיצוניות מושל בו
- ז. וזה ענין כיסו, כסף מלשון כיסופין, נכספה וגם כלתה נפשי וגו', ורצון מקרי נפש, כך נפשו לומר, משום שעל ידי כספו רואים למה משתוקק\ ובכך יש לבאר קנה לך חבר, החבר דומה לקניינו, ומשום כסף מלשון כיסופין, כשם שאדם ניכר בכיסו, משום שבכל מתגלה רצון הפנימי שלו והיינו נפשו, כמו כן אדם ניכר בחבירו, משום שבחבירו ניכר תשוקתו ופנימיות רצונו. תגיד לי מי חבר שלך ואגיד לך מי אתה.
- ח. ועוד פן לענין נכנס יין יצא סוד כאמצעי ליצירת אהבה בין אדם לחבירו משום שהרוצה להתחבר לאחר יגלה לו סודו\ כמבואר באבות דר' נתן פ"ח, "וקנה לך חבר כיצד מלמד שיקנה האדם חבר לעצמו וכו' ויגלה לו כל סתריו, סתר תורה וסתר דרך ארץ וכו' \ ול' הרמב"ם בפיה"מ אבות שם, "ואמנם חבר הבטחון, הרי הוא שיהיה לאדם חבר

שתבטח נפשו בו, לא ישמר ממנו לא במעשה ולא בדיבור, ויגלה לו כל עניניו, הנאה מהם והמגונה, מבלי חשש ממנו שישגיחו בכל זה חסרון, לא אצלו ולא אצל זולתו. כי אם יגיע לנפש בטחון באיש עד לזה השעור - תמצא רוב נחת בשיחתו ובחברותו", ונראה לא ישיגו בכל זה חסרון משום שמבין בסוד סודו של פנימיותו ומהותו, ומבין שאין החסרון חלק מעצם מהותו.

ט. והיוצא מזה, שחלוק קצת ענין אהבת ה' בשתיית היין מענין אהבת חבירו בשתיית היין. דעיקר המעלה באהבת ה' הוא הגילוי של האהבה, ומשום שההכרה וההשגה באה בעיקר שלא בעת השתייה על ידי עמל התורה כאמור, ומכל מקום עדיין איכא השגה דלא יתכן אלא באמצעות משתה היין, ומשום שהיין מביאו לראות ולהבין ולהשיג מה שאינו רואה ומבין בלעדי היין. ואילו בענין אהבת חבירו בשתיית היין, עיקר מעלת שתיית היין אינו רק הגילוי של האהבת חבירו - כלומר הגילוי לחבירו ואף גילוי לעצמו, אע"ג שזה דבר חשוב מצד עצמו - אלא עיקר המעלה של שתיית היין הוא משום שבזה גופא האהבה נוצרת, כלומר על ידי שתיית היין, שהחיצוניות מתבטלת והפנימיות יוצאת החוצה, שנכנס יין ויצא סוד הפנימיות והמהות של האדם, בכך ע"י הכוס יין האדם ניכר לחבירו, ועל ידי זה גופא חבירו מכיר משיגו מתענג בו ותבוא האהבה בהכרח.

י. וזה עומק מה שכתוב גדולה הלגימה שמקרבת את הלבבות.

יא. ונקט ללבבות דוקא, שבביטול הדעת המושל, יצא העבד למלוך, והיינו לב שעבד לדעת, בפורים בביטול הדעת הלב מולך, ובכך מתגלה, כבוד מלכים חקור דבר, ואהבה תלויה בלב ולא בדעת, ומקלקלת את השורה של הדעת\ ובזה נמי יין ישמח לבב אנוש, על ידי יצירת האהבה לחבירו, על ידי הגילוי של הסוד הפנימי ומהותו של אדם, ובזה נמי שיא השמחה, שמח תשמח רעים האהובים, דבכל רעות, ואהבת לרעך, איכא שמחה עצומה.

יג. [ואף כפנים אל פנים במים, שעל ידי זה דנוצר אהבה לחבירו, אף ממילא משפיע על חבירו לאהוב אותו\ואף בזה ענין התורה מקרבת את אדם לחבירו, את והב בסופה\ דוד ויונתן אהבה שאינה תלויה בדבר - הרוצה להיפרד מחבירו, התלייה בתורה\דברי הלל ואהבת לרעך כמוך זה כל התורה כולה, ומשום שכל נתיבותיה שלום, ותכלית כל התורה לעשות שלום בעולם, דברי הרמב"ם סוף הלכות חנוכה]

יד. ונראה שכח זה של אהבה, הוא הוא הסוד הפנימי הטמון בימי הפורים, אשר גילוי אותו סוד האהבה מהווה שיא השמחה, וכדיתבאר.

טו. וסיבת הגזירה של פורים מצד מיעוט [בעמל התורה וממילא] אהבה ורעות בין ישראל לחברו, עם מפזר ומפרד

טז. וי"ל דזה גרם שנהנה מסעודתו של אותו רשע, שחישב את הקץ וטעה לחשוב שלא ייגאלו ישראל עוד, ובית המקדש מקום השראת השכינה, ואין השכינה שרויה אלא בשלום, כלומר השלום והחיבור בין ישראל לחבירו הוא המעורר שלום וחיבור בין ישראל להקב"ה, והיינו השראת השכינה\ בית המקדש קרוי סכת שלום\ נחרב משום שנאת חנם\ עבודת אהרן ובניו שמדתו שלום\ ועשה סעודה שנהנו בו בני ישראל, וזה יתכן רק למי שנתרפה אהבת ישראל לחבירו.

יז. והתיקון [לעולם שחזקו ידיהם באהבת ה' על ידי עמל התורה] כנוס כל היהודים\ כנגד עם מפזר ומפרד\ וממילא כאיש אחד בלב אחד בבחינת יחן שם ישראל.

יח. ונראה עומק הענין של איש אחד בלב אחד, דמה שכתוב ואהבת לרעך כמוך, אינו רק דמיון כאילו כמוך, אלא הכרה, שבאמת הוא ואתה אחד, וא"כ תכיר שהוא חלק ממך, כמוך, וממילא תאהבנו בתוך האהבה לעצמך\ שמואל א פרק יח

(א) וַיְהִי כְּכַלְתּוֹ לְדַבֵּר אֶל שְׂאוּל וַנִּפְּשׂ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד <ויאהבו> וַיֹּאֲהָבוּ יְהוֹנָתָן כְּנֶפֶשׁוֹ: (ב) וַיִּקְחָהּ שְׂאוּל בְּיוֹם הַהוּא וְלֹא נָתַנוּ לְשׁוֹב בֵּית אָבִיו: (ג) וַיִּכְרַת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאֶהָבָתוֹ אֹתוֹ כְּנֶפֶשׁוֹ: ארמב"ם על משנה מסכת אבות פרק א משנה ו ומה טוב מאמר אריסטו: "החבר - אחר שהוא אתה"

יט. וביאור הענין האמת מביא לידי שלום, ומשום שהאמת שה' אחד, וממילא הכל בא מאחדותו, וממילא הכל אחד, ואין שניים, והשקר מפריד, לשון הנחש חלוקה לשנים\ וזה גם קנה לך חבר, כלומר כשם שהקנין כאילו חלק מנפשו, כן החבר כחלק מנפשו, אוהבו כנפשו\ לב אחד, שהלב שורש החיות, והוא אחד, כי שורש החיות מאת הקב"ה\ כ. זאת ועוד, ד' הגר"ח וואלאזין, תכלית בריאת האדם להיטיב לזולת, וא"כ הרי מקור חיותו בתכלית, וככל שאין לו תכלית מת, וא"כ חיותו תלוי בחבירו, וזה שורש חיות אחד, לב אחד\ או חברותא או מיתותא, שמקור חיוב מחבירו כא. וכאיש אחד בלב אחד, ולא כתוב בדעה אחד, אולי ה"ט משום דהתם ההיפך, כמו שאין פרצופיהן שוות כך אין דעותיהן שוות, גברא אגברא קרמית?, אלא מצד האהבה הם איש אחד, ואילו מצד הדעת לא? ולכן חייב איניש לבסומי בפוריאי עד דלא ידע, כלומר בביטול הדעת מתבטל השינוי בין אדם לחבירו, ונתגלה הלב אחד, ודו"ק.

כב. והיינו על ידי מתנות לאביונים משלוח מנות איש לרעהו\ מכתב מאליהו\ מהר"ל שונא מתנות יחיה\ שאני הכא ובסבלונות שבאמת גוף אחד הוא, וחיות מחבירו הוא ממש חיות עצמיות בפורים\ וגדולה לגימה שמקרבת את הלבבות

כג. וכל זה כסיבה ואף תוצאה מהדר קבלוה\ את והב בסופה\ דברי שלום ואמת, שעל ידי האמת באה השלום\ האמת והשלום אהבו

כד. נמצא לפי"ז, דעל ידי ביטול החיצוניות באמצעות הנכנס יין ביום הפורים, יצא סוד הפנימיות של האדם ומהותו, ובכך ניכר לחבירו בכוסו ונוצר האהבה אליו, ובכך מתקיים יין ישמח לבב אנוש בשיא השמחה של אהבת רעים.

כה. ובשתיית היין מלבד זה שיצא סוד השותה, בכך ניכר לחבירו, ונוצר על ידי זה אהבת חבירו אליו, אלא אף נוצר אהבתו לחברו, ומשום שיש הכרה לשותה היין, על ידי הביטול חיצוניות שלו, אשר על ידו רואה ומכיר ומתבונן באופן שאין בכוחו אלמלא היין, ובכך השותה מכיר את חבירו באופן שלא היה מכירו אלמלא שתה הרואה.

כו. ולכן תורה נמשלה ליין, יינה של תורה, שהיא היא הנכנס ללבו של אדם ויוצר בתוכו אהבת רעים את והב בסופה ודו"ק. אין וחבר מתישנים, מהר"ל

כו. ובשתיית היין מלבד זה שיצא סוד השותה, בכך ניכר לחבירו, ונוצר על ידי זה אהבת חבירו אליו, אלא אף נוצר אהבתו לחברו, ומשום שיש הכרה לשותה היין, על ידי הביטול חיצוניות שלו, אשר על ידו רואה ומכיר ומתבונן באופן שאין בכוחו אלמלא היין, ובכך השותה מכיר את חבירו באופן שלא היה מכירו אלמלא שתה הרואה.

כח. והשתא נבאר אהבת עצמו, ואהבת (לרעך) כמוך.

כט. ונראה, דאף באהבת עצמו תהליך השגת האהבה הוא כאמור, להתבונן במעלת עצמו, הן מצד כוחות הנפש הטמונים בעצמו מלידה, והן במעלות שהשיג באמצעות עמל ויגיעה, ומכך להכיר את עצמו כמות שהוא באמת, ומכך להניח את עצמו ליהנות מממות עצמו, ומכך תבא האהבה לעצמו בהכרח. שהרי בכל מקום, האהבה באה מחמת ההערכה אשר היא תוצאה מן ההכרה והשגה.

ל. ומיד יאמר אדם לעצמו, הלואי שהיה לי מעלות ליהנות מהן, הלואי שהשגתי מדרגות שראוי להתגאה בהן גאווה דקדושה. וזה כוחו של עמלק, המשפיע על כל אחד ואחד, שלועג לעצמו על עצמו, ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות, אמבטיא רותחת מקררת את חום ההערכה.

לא. ולזה בעי להפשיט מעל עצמו הנגיעות, הטעויות, הראייה המעוותת, השפעת עמלק, ועל ידי שתיית היין, מתבטל כל המעכבים החיצוניים המעוותים את ראייתו את עצמו, ומטשטשים את ההכרה שיש בו בעצמו מהו ומי הוא באמת.

לב. ובכך חלוק קצת הדרך להכיר את עצמו מן הדרך להכיר את חבירו, ומשום שלענין הכרת חבירו, העיקר במה שחבירו מתגלה אליו באמצעות היין על ידי ביטול החיצוניות המסתירות את פנימיות מהותו, ואילו להכיר את עצמו הכרה אמיתית, עיקר התועלת בביטול החיצוניות היינו שלא יסתיר כח הראות שלו לראות ולהתבונן במי הוא באמת – על אף דאיכא נמי ענין הראשון, שככל שהוא נחשף ונתגלה פנימיות שלו בביטול החיצוניות, דבר זה אינו מועיל רק לגבי אחרים שנתגלה אליהם אלא אף לעיני עצמו הוא מתגלה בכך.

לג. ולפי"ז, כשם שאהבת ה' על ידי העמל בתורה שמתוך כך אתה מכיר את בוראך, וכשם שאהבת חבירו הוא על ידי ההכרה בו, שמתוך כך אתה אוהבו, כן אהבת עצמו באה על ידי הכרה בעצמו הכרה אמיתית. וזה החשיבות של נכנס יין יצא סוד לענין אהבת עצמו, שלא רק סוד המראה הפנימי יוצא ומתגלה, אלא אף סוד הראייה הפנימית יוצא ומתגלה, ובכך אדם מכיר את עצמו הכרה אמיתית, שאף הראייה הפנימית הבהירה נסתרת ומטושטשת בתוך חשך והסתר החיצוניות.

לד. תגיד לעצמך, מי הוא החבר שלך, ותדע בעצמך, מי אתה באמת.

לה. וראוי דברי הרמב"ם בפיה"מ אבות שם להיאמר אף בענין אהבת עצמו, ואמנם חבר הבטחון... ויגלה לעצמו כל עניניו, הנאה מהם והמגונה, מבלי חשש ממנו שישג עצמו בכך בכל זה חסרון, בעיני עצמו... כי אם יגיע בעיני עצמו עד לזה השעור - תמצא רוב נחת בחברותו של עצמו, והיינו שלא ישיגוהו בכל זה חסרון משום שמבין בעצמו על עצמו שבסוד סודו של פנימיותו ומהותו, אין החסרון חלק מעצם מהותו.

לו. והיוצא מזה, שבענין אחד אהבת עצמו דומה לאהבת חבירו בשתיית היין, שעיקר מעלת שתיית היין משום שבוזה גופא האהבה נוצרת, כלומר על ידי שתיית היין, שהחיצוניות מתבטלת וראייה הפנימית יוצאת החוצה, ועל ידי זה מכיר את עצמו ובאמת ומשיג מהות עצמו, ואז מתענג בעצמו ותבוא האהבה לעצמו בהכרח.

לז. ויתכן דאף בזה איכא מעלה בביטול הדעת המושל, שיצא העבד למלוך, והיינו לב שעבד לדעת, בפורים בביטול הדעת הלב מולך, ומשום שהדעת לפעמים מבקשת חשבונות רבים, ובדעתו יכול לשכנע את עצמו לעוות את הראייה הפנימית שלבו רואה ומביט ומבין את עצמו.

לח. ובזה נמי יין ישמח ללב אנוש, על ידי יצירת האהבה עצמו, על ידי הגילוי של הסוד הפנימי של ראייה פנימית של אדם על מהותו, ובזה נמי שיא השמחה, דבכל רעות, ואהבת (לרעך) כמוך, איכא שמחה עצומה.

לט. חטא ראובן, לא הכיר במעלת עצמו שכוונתו טהורה להשיבו על אביו

מ. שלח נא ביד תשלח, ואתחנן וגו', חז"ל, אמר משה רבנו, זה שהוציא יכניס, אמר לו הקב"ה, אמרת שלח נא ביד תשלח

מא. ומאידך, שבט לוי במצרים לא נשתעבדו, ובמדרש דעת זקנים בעל התוס' אנו נעבוד בביהמ"ק לא נהיה עבדים לפרעה

מב. ונראה שכח זה של אהבת עצמו, נכלל בכח הפנימי הטמון בימי הפורים, אשר גילוי אותו סוד אהבת עצמו מהווה שיא השמחה, וכדיתבאה.

מג. וסיבת הגזירה של פורים מצד מיעוט האהבה, גם אהבת ה' גם אהבת חבירו וגם אהבת עצמו, שהרי כוחו של עמלק לצנן אמבטיא רותחת, כלומר כל עניינו קרירות ההערכה על ידי ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות\ ולכן בכוחו לצנן כל ענייני האהבה גם יחד, היות וכל אהבה בנויה אהערכה כאמור.

מד. באהבת ה', עמלק משפיע לקרר ההערכה לעמלות בתורה ובכך מביא לרפידיים, רפו ידיהם מן התורה, ובפורים לבעצלתים ימך המקרה, וממילא נפגעת אהבת ה'.

מה. באהבת חבירו, עמלק משפיע לקרר ההערכה לחבירו- וזה ענין עין רעה לעומת עין טובה- דעין רעה עין שאינו רואה ראייה אמיתית, אלא רואה את החיצוני כאילו זה הפנימי והמהות, ואילו עין טובה זה ראייה אמיתית, שרואה מה שיש באמת בפנימיות. וככל שנתקרר ההערכה על ידי עין הרע כתולדה מן הליצנות של עמלק, ממילא נפגעת אהבת חבירו, וגורם לעם מפזר ומפורד זה מזה.

מו. ובענין אהבת עצמו, עמלק משפיע לקרר ההערכה אל עצמו- עין רעה על עצמו, ליצנות על עצמו\ וזה חטאו של שאול, די"ל שהושפע מכוחו של עמלק, "אם קטן אתה בעיניך, ראש שבטי ישראל אתה, שנפגע בהערכה של עצמו\ נמצא דחטא שאול מכח שהושפע מעמלק, ולא קיים מחיית עמלק, לא רק בבהמות, אלא בתוך לבו, וזה עומק החפץ ה' בעולות זבחים כי אם שמוע בקול ה', לבער העמלק מתוך עצמו בתוך עצמו\ הערכה-מיאוס שני הפכים, ומאסת מלהיות מלך, מלך היינו שיא המעורר, שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליכם חתן דומה למלך משום שאהבה ומלכות תלויין בהערכה

מז. ואף הפגיעה באהבת עצמו היה בכך גורם להשתחואה לצלם, האם אדם שהוא מעל דרגת המלכים במעלת הדעת ישתחוה לעץ ואבן מעשה ידי עצמו?

מח. ואף איכא בזה גורם לכך שנהנו מסעודתו של אותו רשע, שחישב את הקץ וטעה לחשוב שלא ייגאלו ישראל עוד, ובית המקדש מקום השראת השכינה על עם ה' בנים למקום, עם כהנים וגוי קדוש, והייתם לי עם סגולה, עדות היא לכל באי העולם שהשכינה שרויה בישראל דוקא, מקום שאסור לעכו"ם לדרוך בו כף רגל, ונהנה מסעודה הנעשית לחגוג שדבר זה כביכול לא יחזור עוד.

מט. ושני חטאים הללו יתכן רק למי שנתרפה אהבת עצמו, האם קטן אתה בעיניך.

נ. והתיקון לזה, ומרדכי לא קם ולא זע ממנו, כימה זה מעשה בפועל, זע נראה שעניינו כמו זעזוע, ענין פנימי, שהמן לא עשה עליו רושם כל עיקר והיינו משום שמרדכי הכיר במעלת עצמו, וכי מלך, מאן מלכי רבנו, בי מלכים ימלוכו, ישתחוה לעבד \ עבדו?

נא. "אם החרש תחרישי", י"ל דחשבה שאינה ראויה שתיעשה נס על ידה, ובכך עמדה להיכשל בעון אביה שאול, ולכן אמר לה מרדכי, "את ובית אביך תאבדו", כלומר יחד עם אבדון בית אביך שנאבד ממנו המלוכה, ומאסת מלהיות מלך, גם את תאבדי, משום שנכשלת כבית אבא במי שאינו מכיר את עצמו, אם קטן אתה בעיניך

נב. "ותלבש אסתר מלכות, לבשתה רוח הקודש", וא"ת כיצד מתלבשין ברוח הקודש, וי"ל על ידי ההכרה והערכה שאתה באמת ראוי לכך, הנך מתלבש ברוח הקודש\ מאן קרי בגדי מכובדי, ולכן לשון מלבוש, שעניינו מורה על נכבדות האדם ומעלתו הפנימי, וזה ענין רוח הקודש סוף זהירות וכו' רוח הקודש\ והרי אדם מתלבש, לא על ידי אחרים, אלא על ידי עצמו, כלומר בגדי מכובדי, לא כבוד שעושה לו אחרים, אלא כבוד כפי שהוא רואה את עצמו, וזה ותלבש אסתר מלכות, לתקן אם קטן אתה בעיניך, אדרבא, הכירה בעצמה שהיא ראויה לרוח הקודש, שיא המדרגא.

נג. והרי הלבישוהו למרדכי בגדי מלכות, בגדים דוקא, והיינו משום שהכיר בעצמו שהיה באמת ראוי למלוכה, מאן מלכי רבנו, וקראו לפני ככה ייעשה לאיש אשר המלך-מלך מלכי המלכים- חפץ ביקרו, ויקר היינו הערכה\, וההיפוך של יקר, היינו ככה ייעשה לאיש אשר לא יבנה בית אחיו, ירק בפניו, שיא הבזיון

נד. והנצחון עי"ז שנפל פחד היהודים עליהם, וינשאו את היהודים, והיינו כתוצאה מכך שהיהודים הכירו בהתנשאות עצמם.

נה. נמצא לפי"ז, דביום הפורים בכוחות הטמונים בתוכו של אהבה, בו ניצחנו את כוחו של עמלק לקרר בליצנות ההערכה דאמבטיא רותחת, וביום זה על ידי ביטול החיצוניות באמצעות הנכנס, ייצא סוד ראייה הפנימית של האדם לראות את מהות עצמו להכיר את עצמו באמת, ובכך נוצר האהבה אל עצמו, ובכך מתקיים יין ישמח לבב אנוש בשיא השמחה של אהבת עצמו.

נו. ואף בימינו אנו סובלים נוראות מהשפעת עמלק, והיינו במה שאדם לועג על עצמו, ואינו מאמין בכוחות ויכולות הטמונים בו להשיג גדלות האדם ורוממות הדעת.

נז. אדם בשבט מוסר על עצמו, כח הביקורת, במבחן פשוט, האם כתוצאה הוא מתעלה או יירד

נח. דברי הגר"ש זצ"ל אדם גדול, והיינו מי שמכיר בעצמו שהוא גדול, היינו מי שאינו עושה מעשה, ואינו חושב מחשבה, שאדם קטן ממנו היה עושה וחושב, אלא כל עשייתו ומחשבתו משקפת הגדלות המיוחדת שלו
